

NÁRODNÉ LESNÍCKE CENTRUM
CENTRUM TRASFERU POZNATKOV A LESNEJ PEDAGOGIKY

Správa

o lesnej pedagogike

ako súčasti environmentálnej výchovy

za rok 2022

ZVOLEN 2023

MINISTERSTVO
PÔDOHOSPODÁRSTVA
A ROZVOJA VIDIEKA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Správa o lesnej pedagogike ako súčasti environmentálnej výchovy za rok 2022

Neprešlo jazykovou úpravou.

Údaje pre štatistické spracovanie, charakteristiku subjektov z akcií jednotlivých subjektov poskytli: LESY SR š.p.; ŠL TANAPu; Mestské lesy v Bratislave; Mestské lesy Košice, a.s.; Vojenské lesy a majetky SR, š.p. Pliešovce; LESNÉ HOSPODÁRSTVO INOVEC, s.r.o.; Mestské lesy Jelšava; Lesy mesta Spišská Belá, s.r.o.; Lesy mesta Podolíneec s.r.o., Mestské lesy Jelšava, s.r.o.; Mestské lesy Kremnica, s.r.o.; LESY MESTA BREZNO, s.r.o. a SZČO.

Autor: **Ing. Marián Taraba**

Autori fotografií: **archív NLC**

Grafická úprava a sadzba: **Ing. Marián Taraba**

Tlač: **Národné lesnícke centrum, Zvolen**

Rozsah: **9 strán**

Dostupné na webovej stránke: **www.lesnapedagogika.sk**

Vydalo: **Národné lesnícke centrum – Centrum transferu poznatkov a lesnej pedagogiky**

© Národné lesnícke centrum, Zvolen 2023

Obsah

Úvod.....	4
1. Prehľad aktivít lesnej pedagogiky	5
2. Témy aktivít lesnej pedagogiky	6
3. Lesní pedagógovia a ich cieľové skupiny	6
4. Miesto realizácie aktivít lesnej pedagogiky	8
5. Obdobie realizácie aktivít lesnej pedagogiky	9
Záver	10
Použitá literatúra.....	11

Úvod

Počas končiaceho roka 2022 boli lesnicke inštitúcie koordinátorom lesnej pedagogiky vyzvané na zaslanie odpočtu aktivít lesnej pedagogiky v uplynulom roku. Takéto sumárne hodnotenie sa v lesnej pedagogike uskutočnilo už po 4-krát. Je potešujúce, že podklady do Správy zasiela čoraz viac lesníckych subjektov.

Z pohľadu koordináta lesnej pedagogiky bol rok 2022 v lesnej pedagogike výnimočný niekoľkými skutočnosťami:

- Boli uskutočnené 2 kurzy lesnej pedagogiky a uskutočnila sa nová akreditácia vzdelávacieho programu Lesná pedagogika.
- Zaznela odborná online prednáška o **hlucháňovi hôrnom**, na základe ktorej vznikla metodika aktivít lesnej pedagogiky na túto tému a lesní pedagógovia mali možnosť online metodickej prednášky k projektu Les ukrytý v knihe
- Pripravili sa **kampane** k Medzinárodnému dňu lesov, k projektom Lesnicke dni, Les a voda, Les ukrytý v knihe, Medzinárodný deň stromov.
- Projekt **Les ukrytý v knihe** sa niesol v znamení lesného spevu v 58 programoch lesnej pedagogiky v 19 knižniciach a tiež v tvorbe Lesného spevníka a celkovo oslovil 1056 detí.
- Po dvoch rokoch sa lesní pedagógovia zo Slovenska prezenčne zúčastnili na **Európskom kongrese lesnej pedagogiky** vo Švajčiarsku a taktiež prezenčne po dvoch rokoch sa realizovalo **Sympóziu lesnej pedagogiky**.
- Bola vydaná Správa o stave lesnej pedagogiky za rok 2021, Kalendár lesnej pedagogiky pre rok 2023, Zbierka pracovných listov lesnej pedagogiky, Lesný rozpamätníček, 2 čísla Lesných horizontov a 4 čísla Listov lesnej pedagogiky.
- Vypracoval sa projektový návrh pre vybudovanie Centra biodiverzity pre aktivity lesnej pedagogiky.
- Pokračovalo sa v spolupráci s Európskou sieťou lesných pedagógov a v pracovnej skupine pre certifikáciu environmentálnej výchovy na Slovensku.

Viac prezradia i čísla a grafy na nasledujúcich stránkach Správy o lesnej pedagogike ako súčasť environmentálnej výchovy za rok 2022.

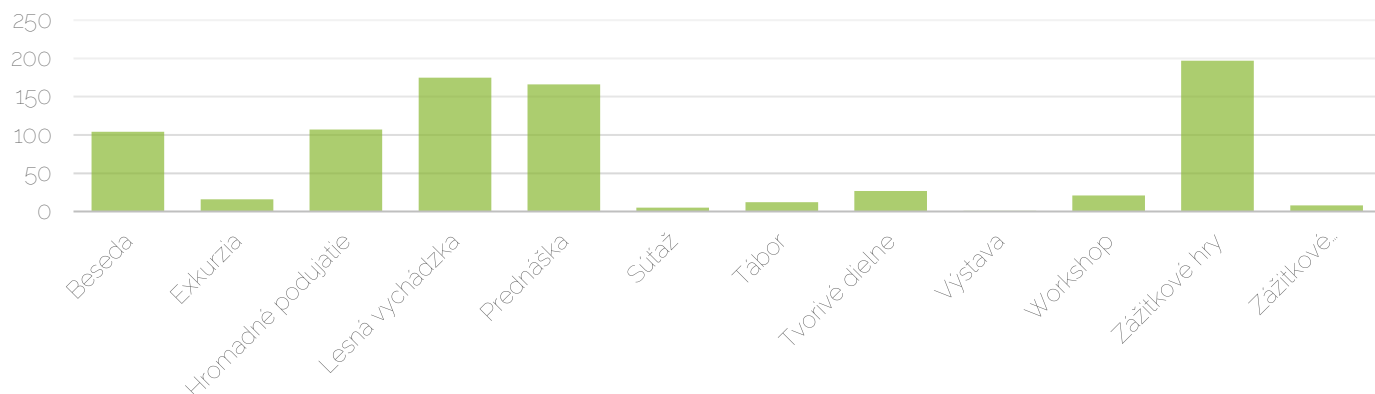
Autorka: Ing. Veronika Jaloviarová

1. Prehľad aktivít lesnej pedagogiky

V roku 2022 bolo uskutočnených **839 aktivít lesnej pedagogiky** z toho **459 bolo realizovaných š.p. LESY SR**. Aktivita lesnej pedagogiky môžu byť realizované prostredníctvom rozličných organizačných foriem. Základnou organizačnou formou lesnej pedagogiky je **lesná vychádzka**. Je vymedzená časom a priestorom lesného prostredia. Má svoj obsah a štruktúru, v závislosti na cieľ a cieľovú skupinu. Je zabezpečovaná lesným pedagógom. Spravidla má hromadný charakter (jedna trieda) s dĺžkou trvania 45 alebo 90 minút. Jej špecifickosť spočíva práve v mieste realizácie a osobe, ktorá ju vedie, t. j. v lese a lesnom pedagógovi.

Podľa hodnotenia jednotlivých subjektov je možné skonštatovať, že väčšina z nich uprednostňuje práve organizačnú formu lesná vychádzka, resp. prednáška. Okrem klasických lesných vychádzok sa možno s lesnou pedagogikou stretnúť v rámci rôznych vedomostných súťaží, tvorivých dielní, besied, exkurzií, výstav, workshopov či zážitkového sprevádzania. Pojem zážitkové hry (prevažne realizované š.p. LESY SR) možno parafrázovať ako kombináciu rôznych foriem aktivít lesnej pedagogiky.

Prehľad sumárneho zastúpenia jednotlivých organizačných foriem aktivít lesnej pedagogiky pre jednotlivé subjekty ponúka tab. 1.

OBR. 1 SUMÁRNE ZASTÚPENIE TYPOV AKTIVÍT LESNEJ PEDAGOGIKY LESNÍCKYCH SUBJEKTOV V ROKU 2022

	Beseda	Exkurzia	Hromadné podujatie	Lesná vychádzka	Prednáška	Súťaž	Tábor	Tvorivé dielne	Výstava	Workshop	Zážitkové hry	Zážitkové sprevádzanie	Celkový súčet
LESNÉ HOSPODÁRSTVO INOVEC s. r. o.				11				14					25
LESY MESTA BREZNO, s.r.o		1	1	1	1						1	2	7
Lesy mesta Podolíne				4	1								5
Lesy Mesta Spišská Belá s.r.o.			1	9									10
LESY SR, š.p.	92		92	82	24		10	1			158		459
Mestské lesy Jelšava, s. r. o.				1							6		7
Mestské lesy Košice, a.s.	2			3				1			17	2	25
Mestské lesy Kremnica, s.r.o.	1			1		1							3
Mestské lesy v Bratislave		11	3	2	32	1	1			1	3		54
Národné lesnícke centrum	6	1		35	6	2		7	1	20	7	3	88
Správa TANAP-u so sídlom v Tatranskej Lomnici	1	3	4	17	85	1		2			5	1	119
SZČO	1												1
Vojenské lesy a majetky SR, š.p.	1		6	9	17		1	2					36
Celkový súčet	104	16	107	175	166	5	12	27	1	21	197	8	839

TAB. 2 SUMÁRNE ZASTÚPENIE TYPOV AKTIVÍT LESNEJ PEDAGOGIKY PODĽA JEDNOTLIVÝCH LESNÍCKYCH SUBJEKTOV

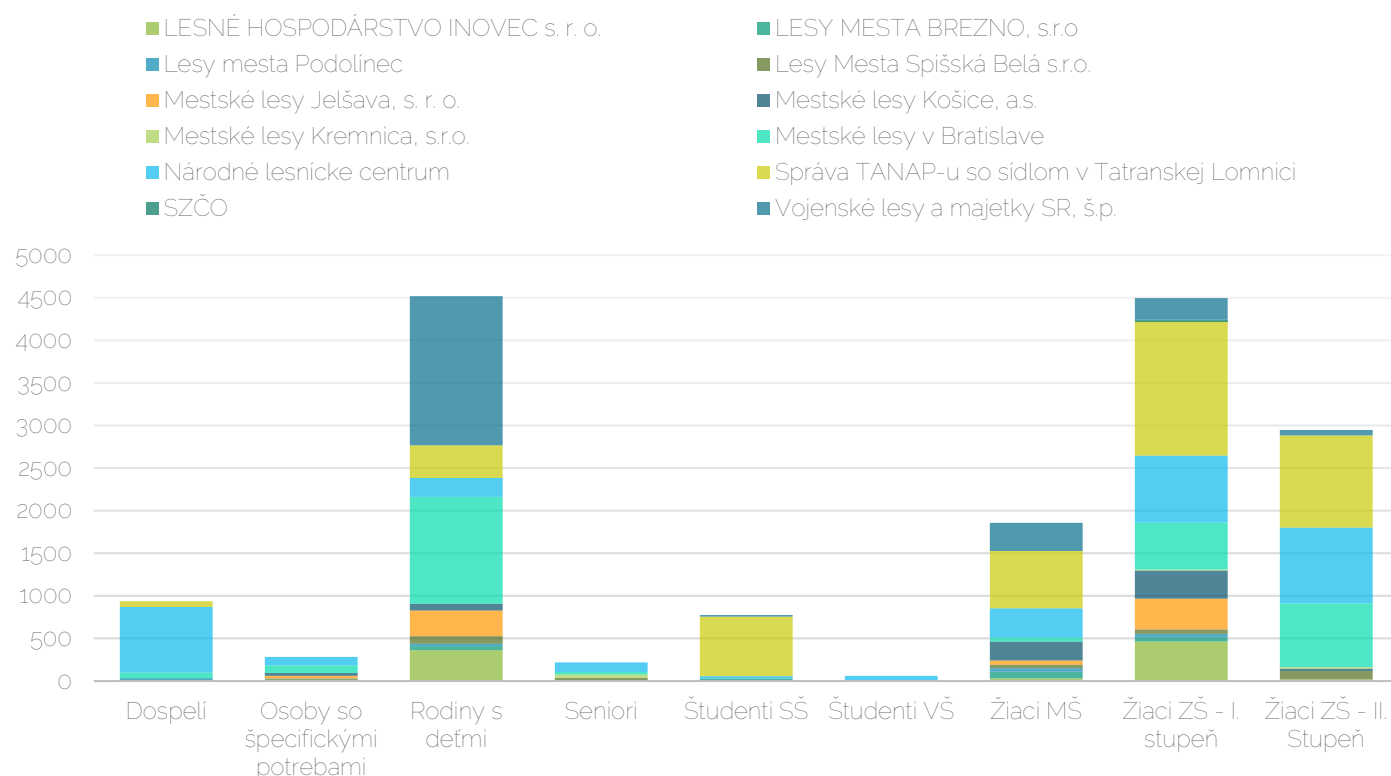
s celkovým počtom **28489 žiakov**, z toho **21043 žiakov** sa zúčastnilo na aktivitách lesníckeho subjektu LESY SR, š.p.

Rapidný záujem ľudí navštevovať lesné prostredie sa odzrkadľuje na aktivitách LP realizovaných v prírode, a to najmä u cieľových skupín „**Dospelí**“ a „**Rodiny s deťmi**“.

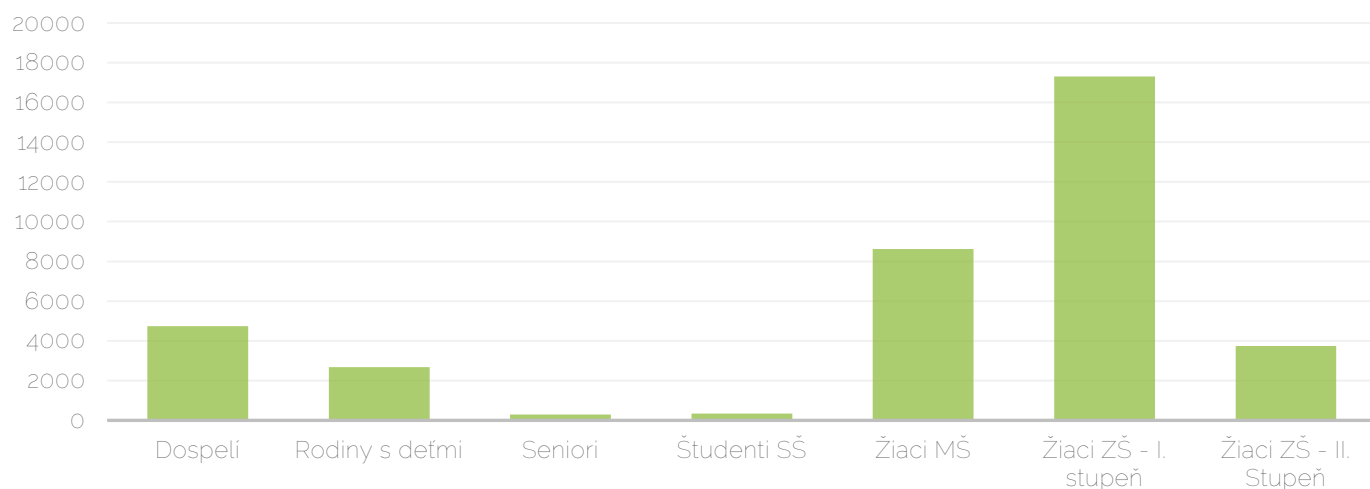
Lesná pedagogika sa realizovalo i prostredníctvom vzdelávacieho programu *Učenie o lese – environmentálna výchova pre predprimárne vzdelávanie na príklade lesa*. Vzdelávací program je akreditovaný MŠVVaŠ SR, a koordinovaný Národným lesníckym centrom - CTPLP a

Pedagogickou fakultou UKF v Nitre. V roku 2022 ukončilo akreditované vzdelávanie **16 učiteľiek** z materských škôl, základných škôl a účastníci v rámci profesijného rozvoja. V súčasnosti je na Slovensku **vyškolených 76 pedagógov predprimárneho vzdelávania**, ktorí absolvovali inováčné vzdelávanie Učenie o lese.

Podrobné zastúpenie účastníkov podľa cieľových skupín a jednotlivých subjektov, okrem štátneho podniku LESY SR, ktorý výraznou mierou prevyšuje počty ostatných lesníckych subjektov nie je kvôli grafickému skresleniu znázornený v diagrame obr.3, ale v obr. 4.

OBR. 4 ZLOŽENIE ÚČASTNÍKOV AKTIVÍT LESNEJ PEDAGOGIKY PODĽA CIEĽOVÝCH SKUPÍN A JEDNOTLIVÝCH LESNÍCKYCH SUBJEKTOV OKREM SUBJEKTU LESY SR, Š.P.

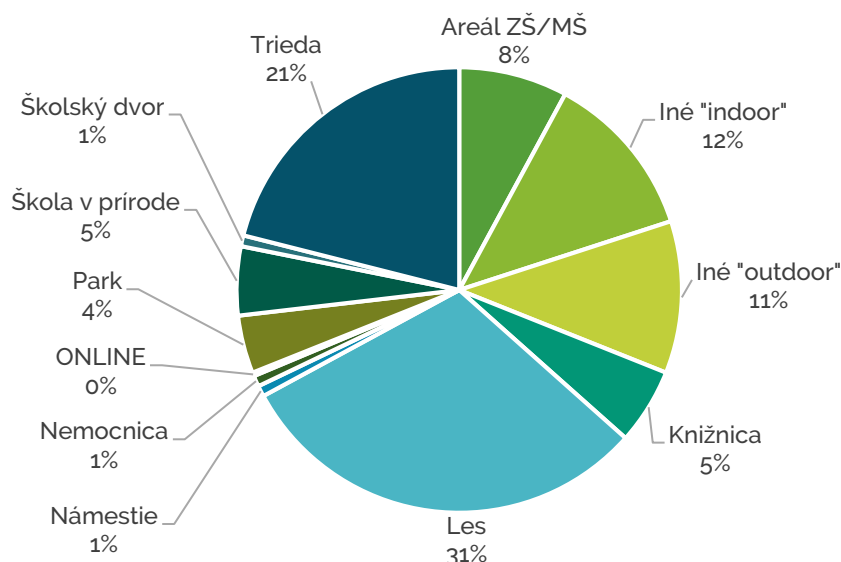

OBR. 4 ZLOŽENIE ÚČASTNÍKOV AKTIVÍT LESNEJ PEDAGOGIKY PODĽA CIEĽOVÝCH SKUPÍN SUBJEKTU LESY SR, Š.P.

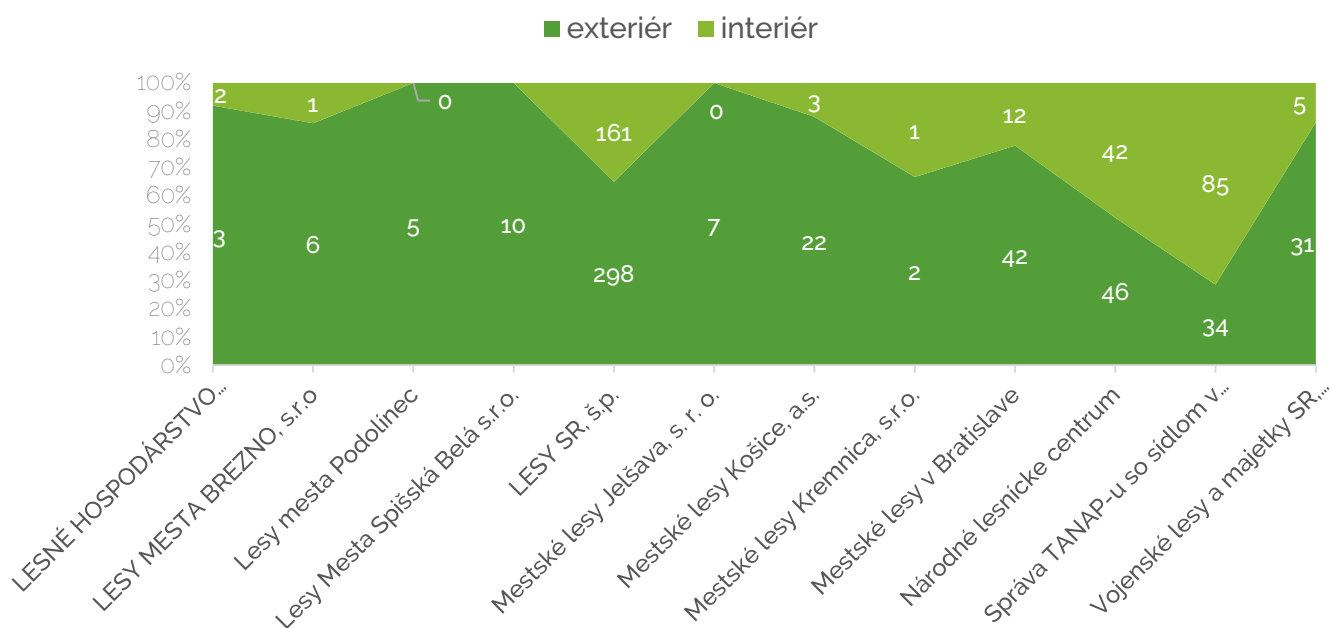
4. Miesto realizácie aktivít lesnej pedagogiky

Cieľom lesných pedagógov je privádzať deti do lesa a prostredníctvom zážitkového učenia poznávať život v lese. Okrem tradičnej lesnej vychádzky sa však v lesnej pedagogike využívajú aj iné organizačné formy, kedy sa aktivity lesnej pedagogiky presúvajú do iného prostredia. Lesná vychádzka má tiež svoj „mokrý variant“, kedy sa celý program lesnej vychádzky prispôbuje nepriaznivému počasiu a presúva do interiéru (zvyčajne do triedy). Okrem samotného lesa sa využíva aj iné exteriérové prostredie napr. park v mestách či obciach, školský dvor – areál školy, prostredie školy v prírode alebo námestie.

V roku 2022 sa uskutočnilo **61% aktivít lesnej pedagogiky v exteriéri** (obr.5), čo v porovnaní s predchádzajúcim rokom predstavuje 8% pokles. Z hľadiska porovnania miest realizovaných podujatí podľa jednotlivých subjektov (obr. 6) je tiež možné zhodnotiť, že väčšina subjektov uprednostňuje aktivity lesnej pedagogiky v exteriéri, resp. využívajú kombináciu exteriéru a interiéru. Aj v tomto prípade bolo však podujatie klasifikované ako podujatie v exteriéri, pretože aj pri kombinovanej forme je stále deťom umožnené tráviť čas vonku.

OBR. 5 PERCENTUÁLNY PODIEL REALIZOVANÝCH AKTIVÍT LESNEJ PEDAGOGIKY V EXTERIÉRI A V INTERIÉRI

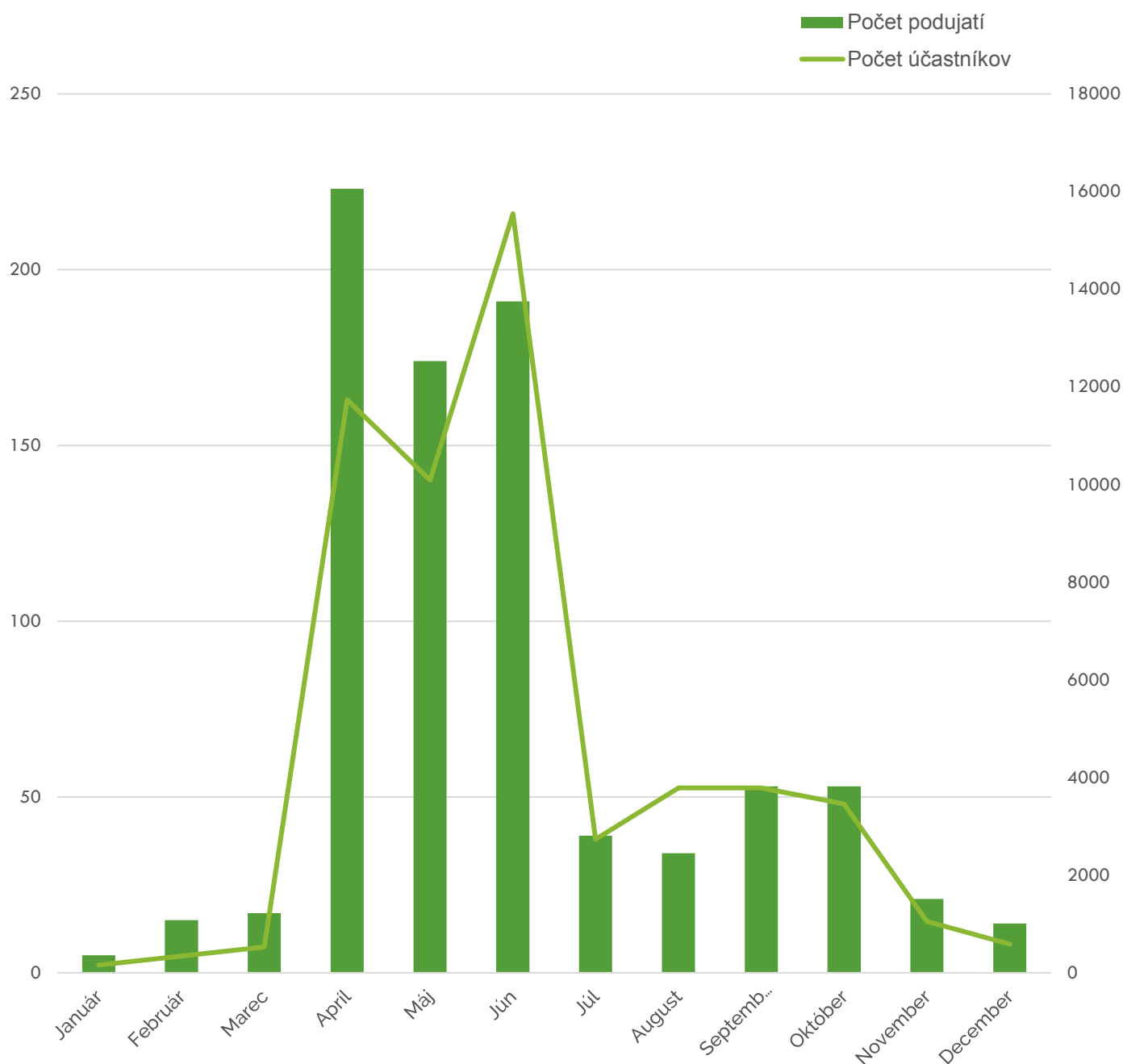

OBR. 6 POČET PODUJATÍ REALIZOVANÝCH V EXTERIÉRI A INTERIÉRI PODĽA JEDNOTLIVÝCH SUBJEKTOV

5. Obdobie realizácie aktivít lesnej pedagogiky

Podujatia lesnej pedagogiky sa konajú v priebehu celého roka. Vďaka rozličným organizačným formám je možné prispôsobiť aktivitu ročnému obdobiu, či aktuálnemu počasiu. **Najviac podujatí sa uskutočnilo v priebehu mesiacov apríl, máj a jún.** Tento nárast je možné dedukovať

z dôvodu uvoľnenia opatrení proti epidémii a realizácie hromadných podujatí, lesných vychádzok a zážitkových hier, čo je zrejme podľa grafu vyjadrujúceho efektivitu realizácie aktivít lesnej pedagogiky (obr. 7).

**OB. 7 EFEKTIVITA REALIZÁCIE PODUJATÍ A POČTU ÚČASTNÍKOV
V PRIEBEHU CELÉHO ROKA 2022**

Záver

Lesná pedagogika sa na Slovensku realizuje už viac ako 21 rokov. Vďaka **novej akreditácii** vzdelávacieho programu Lesná pedagogika sa do odborného vzdelávania budúcich lesných pedagógov môžu prenášať aktuálne témy a požiadavky z praxe. Sympóziu lesnej pedagogiky – 16. pracovné stretnutie lesných pedagógov z celého Slovenska, ktoré sa podarilo uskutočniť po dvojročnej prestávke bolo vhodným prostredím nielen na vzdelávanie, informovanie, realizáciu ukážok aktivít lesnej pedagogiky, ale aj na **odporúčania pre prax** v lesnej pedagogike.

Uvedené sú nasledovné:

- viac využiť v lesnej pedagogike **benefity** prírodného prostredia pre vzdelávanie vonku, ukázať udržateľnosť prírody a napríklad nechať upevniť zážitok v tichu (v lese),
- dať väčší dôraz na vzdelávanie pedagógov o lese (80 tisíc pedagogických zamestnancov verzus 444 lesných pedagógov), ktorým je určené vzdelávanie s názvom **Učenie o lese a spolupracovať** s takto vyškolenými pedagógmi,
- navrhnuť **model školy v prírode** s využitím aktivít LP – Učenie v lese na príklade lesa alebo aj s obsahom lesníckych aktivít,
- jedným z princípov lesnej pedagogiky je **spolupráca lesných pedagógov** – cielene tento princíp prenášať do aktivít, pracovať ako tím, aj keď každý môže mať iné zameranie,
- zmysluplne integrovať obsahy lesnej pedagogiky, skúšať aplikovať lesnú pedagogiku viackrát do roka a **vnímať ju ako proces**, trafiť sa ponukou lesnej pedagogiky do ŠKVP a cielene robiť programy pre vybrané ročníky,
- rozvíjať **zmysel pre detail**, pracovať s informáciami (čítanie symbolov – lesné značky), využívať aj digitálne technológie pre predstavenie lesníctva ako moderného otvoreného sektora,
- pracovať aj s predsudkami v lesnej pedagogike, vysvetľovať a obhajovať pravdivé informácie o lese, lesníctve, práci lesníka.

Predkladaná Správa by sa nemohla vypracovať, keby jednotliví lesní pedagógovia zastrešovaní lesníckymi subjektami nerealizovali aktivity lesnej pedagogiky. Na tomto mieste je potrebné **poďakovať** všetkým, ktorí prispeli k realizácii aktivít lesnej pedagogiky a jej rozvoju. Najviac zastúpenou témou v programoch lesnej pedagogiky bol LES. Je to prostredie, kde sa realizuje najviac aktivít lesnej pedagogiky to najmä počas **apríla – mesiaca lesov**.

S využitím lesnej pedagogiky môžeme zachovávať tradície lesníctva aj v roku 2023.

LESU ZDAR!

Autorka: Ing. Veronika Jaloviarová

Použitá literatúra

TARABA, M. 2022. *Správa o lesnej pedagogike za rok 2021*. Národné lesnícke centrum, Zvolen, s. 14.

TARABA, M. 2021. *Správa o lesnej pedagogike za rok 2020*. Národné lesnícke centrum, Zvolen, s. 17.

VÝBOŠŤOKOVÁ, M., CHLPOŠOVÁ, D., JALOVIAROVÁ, V. 2019. *Správa o lesnej pedagogike za rok 2019*. Národné lesnícke centrum, Zvolen, s. 25. ISBN 978-80-8093-308-1

CHLPOŠOVÁ, D. a kol. 2019. *Učenie o lese*. Národné lesnícke centrum, Zvolen, s. 86. ISBN 978-80-8093-278-7

LOYOVÁ, D. a kol. 2018. *Lesná pedagogika – učebné texty k vzdelávaciemu programu*. Národné lesnícke centrum, Zvolen, s. 112. ISBN 978-80-8093-240-4

MARUŠÁKOVÁ, Ľ. a kol. 2010. *Lesná pedagogika ako súčasť environmentálnej výchovy na Slovensku*. Konceptia rozvoja. Národné lesnícke centrum, Zvolen, s. 67. ISBN 978-80-8093-121-6

MARUŠÁKOVÁ, Ľ. 2012. *Lesy pre ľudí. Lesnícky program. Lesníctvo v prospech spoločnosti*. Národné lesnícke centrum, Zvolen, s. 47. ISBN 978-80-8093-171-1

www.lesnapedagogika.sk

www.nlck.org

www.forestpedagogics.eu

Správa o lesnej pedagogike

ako súčasti environmentálnej výchovy

za rok 2022